

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
האגף למחוננים ולמצטיינים

תוכנית מנחים עמיתים

דעיכת הפראיות של חיות בשבי

תערוכה, אמנות חזותית

חניכה: מאיה גונן, הרצליה, תיכון אלון, רמת השרון
מנחה-עמיתה: גב' ניבי אלרואי, תל אביב

מכון הנרייטה סאלד
המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות

הדואליות שבגני חיות

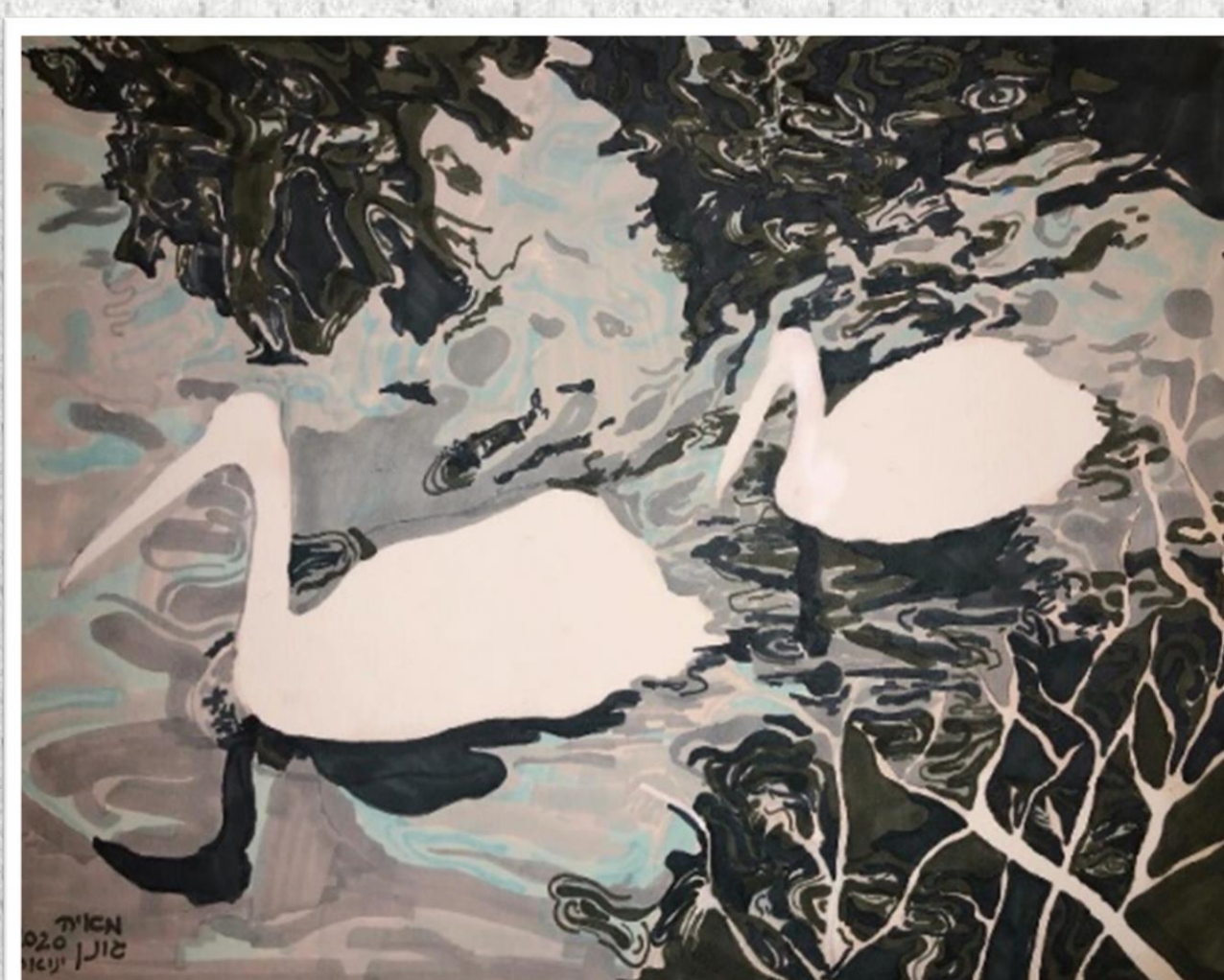
ההתבוננות בחיות בשבי מספקת את רצוננו לפרוץ את המחסום הקיומי שמפריד בינינו לבין יצורים אחרים, ולהתענג מהתבוננות בייצורים החיים בחופשיות בסביבתם הטבעית. אך האמת העצובה היא שרוב בעלי החיים בגני החיות אינם אלא "אנדרטה חיה להיעלמותם שלהם" (מבקר האמנות ג'ון ברגר, 1977).

בגני החיות משתדלים להימנע מכלובים של בטון וסורגי מתכת, ולהחזיק את בעלי החיים במכלאות מוקפות בתעלה או בתאים שדפנותיהם שקופות. במקום המילה "כלוב" או "מכלאה" משתמשים במונח המכובס "תצוגה". אמנם מהנה להתבונן בבעלי החיים בגני החיות, אך הם עצמם מתמודדים עם סבל עצום, ונאלצים לחיות בבדידות, בשעמום ובמצוקה כרוניים. מרביתם זקוקים לשטחים גדולים לאין שיעור מאלו שניתן לספק להם גם במכלאות המרווחות ביותר.

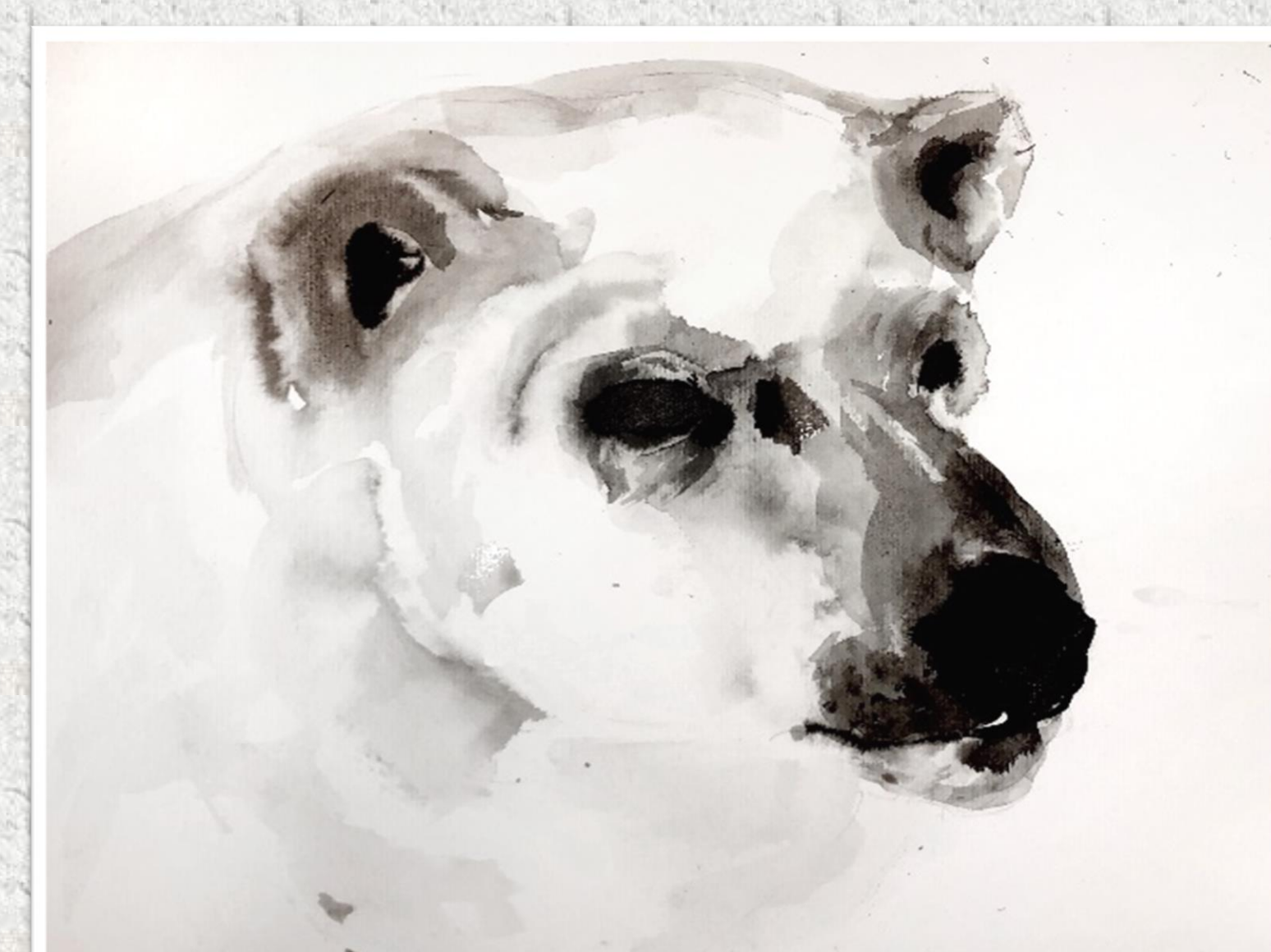

מבוא

התאהבתי באומנות בגיל צעיר מאוד, והיא היוותה חלק משמעותי מחיי מאז שאני זוכרת את עצמי. תנועת העיפרון על הדף שחררה את המחשבות שלי והיוותה את הבריחה האולטימטיבית מהמציאות. השקיעה העמוקה בתוך מבע הדמות וחיבור הצבעים יחדיו העניקו לי שקט נפשי שאין כמותו. השנה, בזכות תוכנית מנחים-עמיתים, התנסיתי בצד אחר של האומנות – במקום להסתכל עליה כבריחה מהמציאות, יכולתי להשתמש בה **כדי לדבר על המציאות**. בחרתי לדבר על נושא שמאוד קרוב אל ליבי – דעיכת הפראיות של חיות הבר בגני חיות.

ברבורים, טושים, מאיה גונן

דוב קוטב, דיו, מאיה גונן

החיבור לטכניקה שבחרתי

בחרתי לעבוד בטכניקה של **דיו על נייר בטכניקה רטובה בהשראת ציור מזרח אסייתי** – סיני, יפני וקוריאני.

ציורי דיו מושכים אותי בהיותם גדושים ברוח ובאנרגיה אשר נוגעת במתבונן וחודרת לליבו. היופי בציור הסיני הוא הקו המלא רוח חיים, הקווים והכתמים נעשים באחת, בחד פעמיות ובמיידיות. הסינים והיפנים התבוננו היטב בטבע ולמדו אותו לפרטי פרטיו, וכתוצאה מכך הקווים של הציור הסיני והיפני הינם מראה של הטבע.

צמצום האמצעים, הקווים והתנועות הם האתגר הקשה בציורים אלו. הקווים מעטים ונראים חסרי זהירות, אך למעשה הם תוצאה של אימון והתעמקות ממושכת. קווי דיו מעטים על רקע לבן רומזים על עולם ומלואו.

סיכום

התערוכה למעשה מעמתת את הצופה עם הדעיכה של החיות. המסר מתבטא דרך איבוד הגבולות שבין גן החיות ובעלי החיים בתוך הציור, בשאלה מי הוא בעצם מושא היצירה ומי הרקע, המבטים בעיניהם והחור שהם משאירים בהיעלמותם. הפראיות דועכת מצויר לציור, והמתבונן נאלץ להסתכל עליהם בעוד קיומם דוהה.

אני מקווה שאנשים שיתבוננו ביצירותיי יגבשו דעה בנושא קונפליקט הערכים של גני חיות, וינסו לשפר את תביעת הרגל האקולוגית שישאירו אחריהם. אני מקווה שהם ירגישו את כאב החיות הדועכות, ויזדהו עם הצורך שלי לגונן על בעלי החיים הנכחדים.

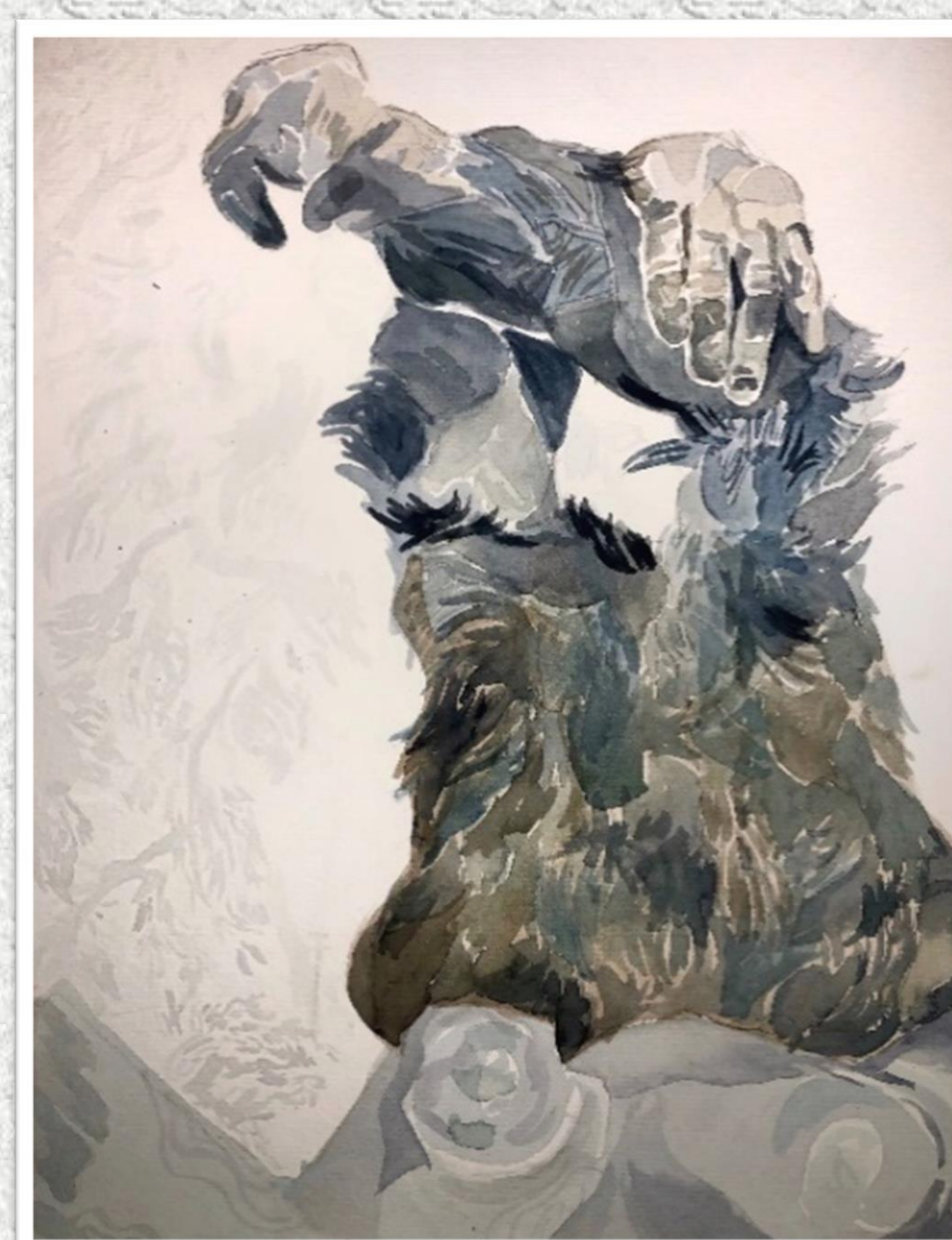
זאבים ברצועה, דיו, מאיה גונן

תהליך העבודה

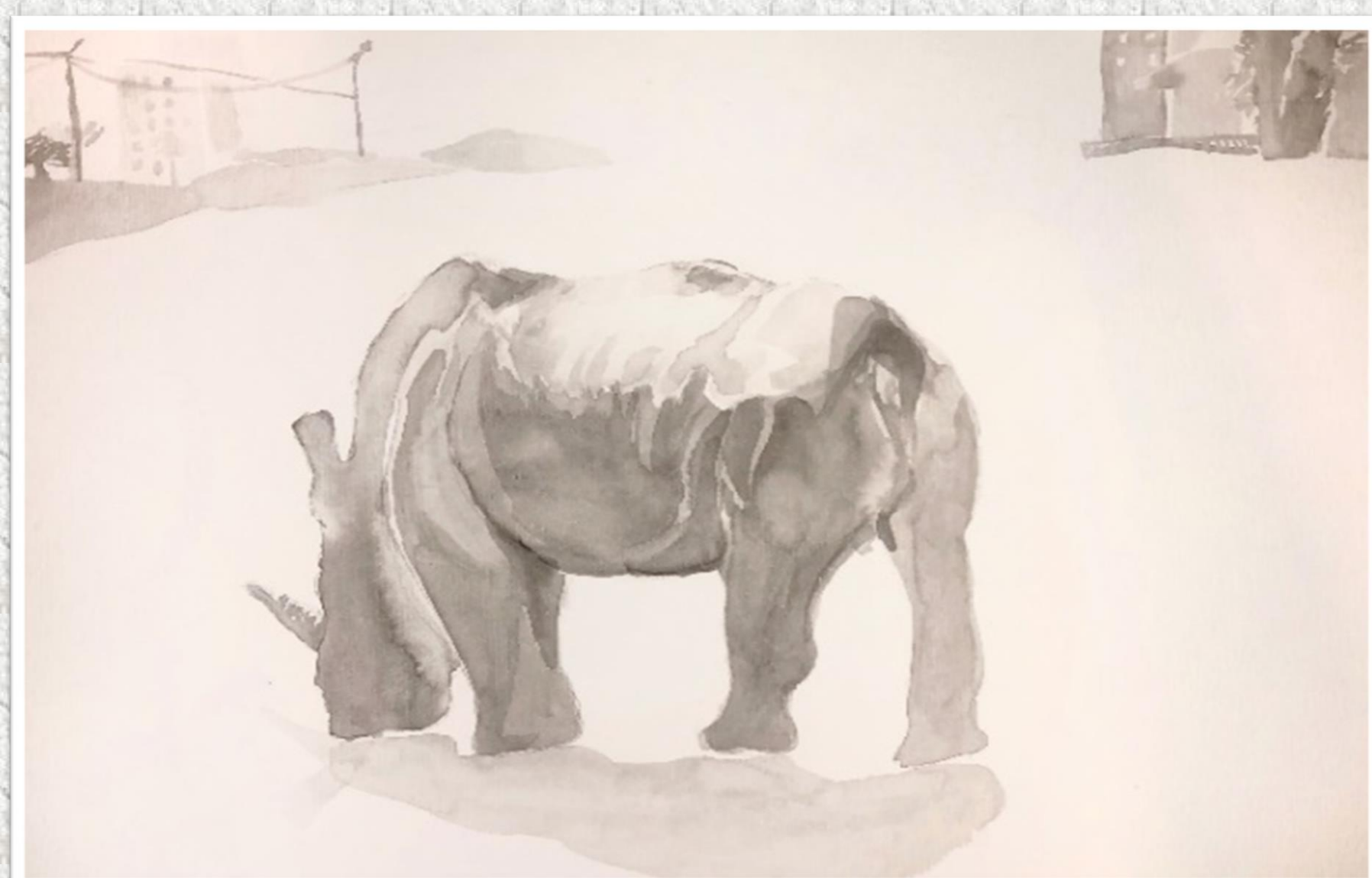
הנושא שבחרתי דורש התבוננות אמיתית בחיות בשבי. נסענו כמה פעמים לגני חיות, צילמנו וציירנו את החיות פנים אל פנים – שלב שהיה מאתגר ומרתק, משום שמעולם לא ציירתי חיות בתנועה אלא רק מתוך דימויים. ניבי ואני פירקנו את השפה האומנותית של ציירים – כיצד הם משתמשים בצבע, בדיו, או בעיפרון? מהו מקצב תנועת המכחול שלהם? איך הם מתייחסים לנייר? האם לכסות את כל הדף, או להשאיר אזורים לבנים כדי "לנשום"? שלב זה תרם רבות להתפתחותי האומנותית והעניק לי עולם דימויים חדש לגמרי.

שחף ללא דג, דיו, מאיה גונן

קוף יד, צבעי מים, מאיה גונן

קרנף בנוף עירוני, דיו, מאיה גונן